

Inhoud

INLEIDING	7
VERMOEID EN VERWARD	
1. Kees	13
2. Wat is het probleem?	15
3. Kinderen worden steeds jonger ouder, jongeren worden steeds later volwassen	22
BELEVINGSCULTUUR	
4. Belevingscultuur	25
5. Fragmentarisering	33
6. Flexibiliteitsdilemma	36
INFORMATIEMAATSCHAPPIJ	
7. Informatiemaatschappij	41
7.1 Media en maatschappij	42
7.2 Jongeren en hun normen en waarden	43
7.3 Media en de ontwikkeling van het denken	51
7.4 De angst iets te missen	56
7.5 Toenemende onpersoonlijkheid	58
8. Belang relaties	66
9. Klaas	69
VERLANGEN OPWEKKEN	
10. Verlangen opwekken	73
11. Dorstig maken	90
12. Als de Heere het werk niet doet	91
EVANGELISCHE HOGESCHOOL	95

Inleiding

Het is natuurlijk een dubieuze onderneming om de cultuur en haar invloed op jongeren in kaart te brengen. Want zodra je denkt de kwestie in beeld te hebben, verschiet ze alweer van kleur. Toch doe ik op verzoek een poging. Vanuit mijn hart voor jongeren. Zij verdienen het om de juiste opvoeding en begeleiding te krijgen op weg naar de volwassenheid. Ze hebben dat ook zeer beslist nodig in een wereld die op drift raakt en waarin niets meer vanzelfsprekend is. Daarom doe ik in dit boekje ook een appel op ieder die op welke manier dan ook mag meewerken aan de opvoeding, begeleiding en vorming van jonge mensen.

Ik vind het geweldig dat ik dagelijks met en voor jongeren mag werken. Het zijn prachtige mensen! Maar ik word niet altijd vrolijk van wat ik voor mijn ogen zie gebeuren. Er zijn heel veel jongeren die al heel vroeg de gebrokenheid van het leven met zich omdragen, door gezinsproblematiek of anderszins. En daarnaast moeten zij opgroeien in een wereld die op alle mogelijke manieren hun aandacht vraagt, maar die niet bijdraagt aan een stabiele, evenwichtige en perspectiefrijke manier om volwassen te worden.

Met het beschrijven van hoe de wereld rond jongeren eruitziet, loop ik het risico gezien te worden als iemand die met een nogal pessimistische blik om zich heen ziet. Ieder die mij kent, weet dat dit het laatste is wat ik wil en doe. Maar ik moet wel eerlijk onder

ogen zien wat er gaande is, willen we op de juiste manier anticiperen op de wereld waarin wij leven en willen we jongeren de juiste handreikingen kunnen doen en de juiste begeleiding geven op hun weg naar de volwassenheid.

En dan nog iets. Ik zal de laatste zijn om jongeren te verwijten dat zij er maar een potje van maken, bij wijze van spreken. De wereld waarin zij leven, hebben zij namelijk niet zelf gecreëerd, maar de generaties vóór hen. Dit boekje bedoelt dan ook niet om vooral kritisch naar jongeren te kijken, maar misschien wel meer naar degenen die hen opvoeden en begeleiden. Ach nee, laat ik dat anders formuleren. Hoe kunnen wij, opvoeders en begeleiders, zo beschikbaar zijn voor jongeren dat zij de ruimte krijgen en de veiligheid ervaren om de mensen te worden zoals God hen bedoelde toen Hij hen maakte. Dat betekent dat we de woorden uit Deuteronomium 6 serieus moeten nemen:

Gij zult de HEERE uw God liefhebben met uw ganse hart en met uw ganse ziel en met al uw vermogen. En deze woorden die ik u heden gebied, zullen in uw hart zijn. En gij zult ze uw kinderen inscherpen en daarvan spreken, als gij in uw huis zit en als gij op de weg gaat, en als gij nederligt en als gij opstaat. Ook zult gij ze tot een teken binden op uw hand en zij zullen u tot voorhoofdspanselelen zijn tussen uw ogen. En gij zult ze op de posten van uw huis en aan uw poorten schrijven.

Oftewel, het begint bij onszelf. Als ons hart brandende in ons is, als we vol zijn van de liefde van God en tot God, kunnen wij de jongeren die aan ons toevertrouwd zijn, laten zien hoe het leven met God is.

Aan moeders hand tot Jezus, zei de bekende pedagoog Waterink. Dat is onze taak, dat is onze opdracht. Daarom zijn jongeren aan ons toevertrouwd.

‘Opvoeden is geen emmer vullen, maar een vuur ontsteken!’

Pappa

Pappa, vertel me nou, is 't waar wat de meester zei
Dat er kampen zijn gebouwd, met prikkeldraad op een rij?
Dat er mensen zijn vergast, verbrand zelfs in een oven
Ik stak mijn vinger op en zei: Meester, ik kan dit niet geloven ...
Vertel me dan, pappa, zo is de mens toch niet?
Vertel me dan, pappa, zo is de mens toch niet ...?

En ik hoorde laatst van mensen, die in grote kerken staan
Maar ze zegenen hun wapens, en ze doen dat in Jezus' naam ...
Dat ze schieten, en ze martelen, en ze dreigen met geweld ...
Hun handen soms naar boven, gekleefd met bloed en vol van geld
Vertel me dan, pappa, zo is de mens toch niet?
Vertel me dan, pappa, zo is de mens toch niet ...?

En die meester zei op school:
Jongen, je moet nog veel leren.
Maar ik weet niet of ik zo wel leren wil
Pappa, vertel me dan
Zo is de mens toch niet?
Pappa, waarom zwijg je stil ...? Pappa, waarom zwijg je stil?

En die meneer laatst op de radio, is 't waar, pappa, wat hij zei?
Dat er bossen langzaam doodgaan, rivieren, zee en hei
Is er een herder, die op ons past, zoals je zegt, voordat ik slapen ga
In wat voor wereld zal ik leven, wat laten jullie mij na
Vertel me dan, pappa, wat heb jij gedaan ...?
Vertel me dan, pappa, wat heb jij gedaan ...?

Pappa, wat heb jij gedaan, met je oude idealen
Met je liedjes, geschreven stukjes, met al je mooie verhalen?
Pappa, dat koninkrijk, zou dat er ooit nog komen?
Of bestaat het slechts in woorden, in gebeden en in dromen ...
Pappa, het voelt zo vreemd, daarom kom ik nu bij jou
Pappa, waarom huil je nou? Pappa, waarom huil je nou?

Theo van Teijlingen

CD Vertellingen

Vermoeid & verward

1. Kees

Het moest er een keer van komen: een gesprek met Kees. Kees is een leuke vent. Slim ook. En daardoor had hij tot nu toe zijn schoolloopbaan met twee vingers in de neus kunnen doorlopen. Nu was hij op aandringen van zijn ouders bij ons terechtgekomen. Wij merkten al vrij snel dat Kees niet een van de meest gemotiveerde studenten was. Er kwam nauwelijks iets uit zijn vingers, hij verzuimde steeds vaker colleges en was een blok aan het been van zijn groepsgenoten met wie hij opdrachten moest doen. Kortom, tijd voor een gesprek met mij.

In dit soort gevallen heb ik er helemaal niet de behoefte aan iemand op z'n kop te geven, hem de oren te wassen, alle hoeken van de kamer te laten zien of wat dan ook. Ik nodig zo'n jongen vriendelijk uit om zijn verhaal te doen. Dus Kees begon te vertellen. Keurig in de gereformeerde traditie opgevoede jongen, duidelijk normen-en-waardenpatroon meegekregen, geen grote problemen of erg moeilijke dingen meegemaakt, hooguit wat last gehad van zijn autistische broertje, meer niet. Hij sloot zijn verhaal af met: 'Ik weet wel wat het probleem is, ik ben lui en heb geen discipline.'

'Volgens mij is dat helemaal niet jouw probleem', reageerde ik. Hij keek mij met grote en verbaasde ogen aan.

'Weet je wat ik bij jou beluister en wat het punt is?' zei ik. 'Jij bent nog steeds dat jongetje dat huiswerk moet doen van de juf of

van de meester en daar heb je geen zin in. Maar daar gáát het hier helemaal niet om! Wat wil jij nu in dit leven? Zie je het als een reeks verplichtingen waaraan jij moet voldoen of wil je verschil uitmaken? Hoe wil jij een licht zijn in deze wereld? Hoe wil jij vrucht dragen? Waar heb jij een passie voor? Hoe wil je dat er aan het einde van je leven over je gesproken wordt door de mensen die je meegemaakt hebben?’

Hij keek me aan alsof hij het in Keulen hoorde donderen. Zo had hij er nog nooit over nagedacht. En opeens kwam het. ‘Nu u het zo zegt, ik zou zo willen zijn als mijn opa.’ Hij begon te vertellen over zijn inmiddels overleden opa. Hoe deze zich ingezet had voor (verdrukte) medemensen. Geen tijd en geen moeite was opa te veel om zijn doel te bereiken. ‘Dat wil ik ook!’ zei Kees. Opgetogen hebben we hiervoor samen prachtige afspraken gemaakt. Wat mij de rest van die middag bezighield, was dat er nog nooit een volwassene op dit niveau met Kees had gesproken. Hij had altijd gehoord hoe het hoort en hoe het moet, maar nog nooit was zijn verlangen opgewekt.

Aan het einde van het gesprek kreeg ik een ferme handdruk van Kees. Net als van een echte man.